

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/form/r2131997758324,GABLER-Wladyslaw.html>
18.04.2024, 12:32

GABLER Władysław W

Osoba

GABLER Władysław

Urodzony

1890

Zmarł

1973

Opis

podpułkownik WP, zawodowy lekarz wojskowy i społecznej służby zdrowia, uczestnik I wojny światowej, Powstania Wielkopolskiego i Wojny Obronnej 1939r. Ur. się 26 czerwca 1890 r. w Poznaniu przy ul. Środka nr 6 - w czasach gdy Wielkopolska (W. Ks. Poznańskie) była pod zaborem pruskim. Rodzice jego: ojciec Aleksander (1861-1917) z zawodu stolarz i matka Marianna (1856-1937) z domu Chrzanowska.

Pochodził z wielodzietnej rodziny. Bracia: Leon (ur. 1893) i Hipolit (ur. 1898) - zaciągnięci do armii pruskiej polegli w I Wojnie Światowej na froncie

francuskim oraz Tomasz (ur. 1895) - powstaniec wielkopolski za udział w ruchu oporu w czasie okupacji hitlerowskiej zamęczony w więzieniu w Rawiczu w dniu 7 października 1942 r. Poza tymi miał jeszcze rodzeństwo przyrodnie z pierwszego małżeństwa matki z Marcinem Koniecznym: Edwarda, Czesława, Pelagię i Stanisława. Lata dziecięce spędził przy rodzinie w Poznaniu. Od 1896 do 1902 r. uczęszczał do niemieckiej Szkoły Miejskiej (Bürger Schule) w Poznaniu przy ul. Rycerskiej 30 (obecnie F. Ratajczaka). Następnie do niemieckiego Królewskiego Gimnazjum Klasycznego w Rogoźnie Wlkp. i uzyskał maturę w dniu 12 marca 1909 r.

W latach szkolnych należał do tajnego koła samokształceniowego towarzystwa Tomasza Żana gdzie pełnił funkcję kółkowego i bibliotekarza. W latach 1909-1912 studiował medycynę na Uniwersytecie w Monachium, a następnie kontynuował na Uniwersytecie w Strasburgu (Alzacja). W związku z wybuchem „Wielkiej Wojny” jako poddany pruskiemu zaborcy musiał służyć w jego armii. Od 1 września 1914 r. do 1 lutego 1916 r. był na froncie zachodnim (francuskim) w oddziale transportowym rannych i chorych jako podlekarz i kierownik oddziału w stopniu podchorążego. Po zdaniu państwowego egzaminu lekarskiego w końcu 1915 r. uzyskał dyplom lekarski (aprobate) w dniu 13 stycznia 1916 r. i został mianowany na stopień podporucznika (Assistenzarzt) w dniu 1 czerwca 1916 r.

W latach 1916 - 1918 służył jako lekarz w różnych niemieckich pułkach w rejonach operacyjnych na zachodzie Niemiec. W sierpniu 1918 r. służył na froncie w 60 pp w walkach nad rzeką Somma gdzie zachorował i następnie leczył się w szpitalach wojennych w Strasburgu i Reinerz Altheide. W końcu grudnia 1918 r. wyjechał na urlop świąteczny do Poznania. W związku z

wybuchem Powstania Wielkopolskiego nie powrócił już do swojego niemieckiego pułku.

W dniu 10 stycznia 1919 r. zgłosił się ochotniczo do Dowództwa Sł. Wojsk Powstańczych w Poznaniu. Jako ppor. z byłej armii pruskiej został awansowany na porucznika i przydzielony w dniu 28 lutego 1919 r. jako lekarz do Obwodowej Komisji Uzuppełnień (OKU) w Nowym Tomysłu przy poborze mobilizacyjnym. Następnie rozkazem Dow. Gł. w dniu 10 maja 1919 r. przeniesiony do II baonu Obrony Krajowej na stanowisko lekarza baonu pod dow. ppor. Antoniego Wysockiego. Służył na froncie południowym W. Księstwa Pozn. - rawickim, a później zachodnim - międzychodzkiem i czarnkowskim. W dniu 6 lipca 1919 r. por. lek. Gabler został awansowany na stopień kapitana. W dniu 21 czerwca 1919 r. - II baon O.K. wszedł w skład l. p. Obrony Krajowej pod dow. por. Nieboraka - następnie 1 stycznia 1920 r. zmieniony na 2 p. rezerwowy i 28 stycznia 1920 r. przekształcony w 159 pp wlkp. w którym kpt. Gabler pełnił obowiązki lekarza naczelnego (pułkowego) na froncie do końca marca 1920 r. czyli likwidacji Frontu Wielkopolskiego. Na podstawie dekretu Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu z dniem 20 marca 1919 r. lek. Gabler został przyjęty do W.P. i zweryfikowany dekretem L. 2323 z dn. 24 września 1920 r. Dz. Pers. nr 38/20.

W dniu 1 kwietnia 1920 r. rozkazem D.O.Gen. Poznań kpt. lek. Gabler został przeniesiony ze 159 pp wlkp. do 155 ppwłkp. na stanowisko lekarza pułku. W związku z wojną polsko-bolszewicką - rozkazem MSWojsk. D.O.G. Poznań L.893/894-/San. Pers. z dniem 1 maja 1920 r. przydzielony ze 155 pp wlkp. do Obozu Jeńców nr 5 w Szczypiornie k/Kalisza na stanowisko komendanta (dowódcy) szpitala obozowego. Następnie w dniu 1 sierpnia 1920 r. kpt. lek. Gabler rozkazem

D.O.Gen. Poznań Dz. Sanit. L.1734 został przeniesiony do Obozu Jeńców nr 1 w Strzałkowie k/Słupcy na stanowisko naczelnego lekarza obozu i komendanta (dowódcy) szpitala. Stąd po miesiącu został odkomenderowany - ale już w dniu 25 listopada 1920 r. - z 17 Pułku Ułanów w Gnieźnie rozkazem L.dz.4021 DO.Gen. Poznań - Szef Sanitarny gen. ppor. lek. Józef Grobelny telegraficznie przydzielił ponownie kpt. lek. Gabler do Obozu Jeńców w Strzałkowie na poprzednio zajmowane stanowisko - gdzie pełnił służbę do dnia 31 maja 1921 r.

Następnie obowiązki komendanta szpitala obozowego po kpt. lek. Gabler przejął jego dotychczasowy zastępca kpt. lek. Zbigniew Świtalski, który w połowie listopada 1921 r. likwidował wojskowy nadzór szpitala i został przejęty przez władze cywilne - Naczelny Nadzwyczajny Komitet. Za zasługi na polu służby zdrowia podczas wojny polsko-bolszewickiej na podstawie okólnika Prezesa Rady Min. L. d. 247/0 z dn. 10 listopada 1925 r. MSWojsk. wystawiło wniosek na Złoty Krzyż Zasługi dla kpt. lek. Gablera, gdzie w szczegółowym uzasadnieniu napisano: „Major Gabler w 1920 r. pełniąc obowiązki Komendanta Szpitala w Obozie Jeńców w Strzałkowie gdzie przebywało do 5000 chorych, z całym poświęceniem dokładał wprost nadludzkich wysiłków przy ich leczeniu - gdy następnie wybuchła groźna epidemia cholery i tyfusu, zastraszająca w skutkach - pracował z narażeniem własnego życia - stłumił epidemią. Należy mu także zawdzięczać, że epidemia nie rozszerzyła się na osiedla miejskie i wiejskie, gdyż zarządzenia swe sanitarne planował i poza służbą”.

Szef Sanitarny DOGen. Poznań gen. ppor. lek. J. Grobelny już dwukrotnie: w 1920 i 1921 r. wnioskował do MSWojsk. Dep. Sanit.w Warszawie o awans dla kpt. lek. Gblera na majora-który

odznaczył się przy sanacji obozu jeńców w Strzałkowie w czasie epidemii tyfusu i cholery". Rozkazem 14 Dywizji Piechoty Wlkp. nr 15/28 otrzymał Medal Pamiątkowy Za Wojnę 1918 - 1921. W dniu 1 czerwca 1921 r. rozkazem DOGen. Poznań Dz. Sanit. kpt. lek. Gabler został przeniesiony z Obozu Jeńców w Strzałkowie do Okręgowego Szpitala Wojskowego w Poznaniu na stanowisko ordynatora oddziału. 21 listopada 1921 r. uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie stopień doktora wszech nauk lekarskich. W dniu 15 grudnia 1921 r. rozkazem MSWojsk. Oddz. V Szt. Gen. przeniesiony na etatowe stanowisko naczelnego lekarza 58 pp wlkp. (4 p. strz. wlkp.) w Poznaniu. 1 lipca 1922 r. rozkazem MSWojsk. Dep. San. L. 2855/22 i DOK VII nr 38/22 został odkomenderowany na kurs przeszkolenia wojskowo-lekarskiego oficerów w Szkole Aplikacyjnej Korpusu Oficerów Sanitarnych (Wojskowy Instytut Sanitarny) w Warszawie na okres 3 miesięcy. Po ukończeniu kursu objął poprzednie stanowisko naczelnego lekarza 58 pp wlkp. do lipca 1929 r. W 1923 r. został wyznaczony przez Kier. Rej. Sanit. Poznań na czas pobytu 14 DP Wlkp. na poligonie w Biedrusku k/Poznania lekarzem dla wszystkich oddziałów dywizji.

W dniu 1 stycznia 1928 r. Dz. Pers. 5/28 awansował na stopień majora oraz odznaczony Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. W dniu 22 lipca 1929 r. rozkazem DOK VII przydzielony do 7 Batalionu Sanitarnego w Poznaniu na etatowe stanowisko lekarza, a od 1 lutego 1930 r. pełnił obowiązki jego dowódcy. W dniu 30 października 1931 r. ponownie przeniesiony do 58 pp na stanowisko starszego lekarza pułku - aż do dnia 15 listopada 1932 r. - kiedy został przekazany do dyspozycji dowódcy Okręgu Korpusu. Major dr Gabler nie należał do zwolenników Józefa Piłsudskiego i aby zwolnić go

z Wojska Polskiego w którym służył bez przerwy od początku 1919 r. - został skierowany na Komisję Wojskowo-Lekarską przy MSWojsk. w Warszawie. Komisja ta z błahych powodów uznała za zupełnie i trwale niezdolnego do pełnienia zawodowej służby wojskowej. Decyzją MSWojsk. parafowaną przez Ministra Spr. Wojsk. J. Piłsudskiego - Marszałka Polski -został mjr lek. dr Gabler z dniem 31 maja 1933 r. przeniesiony został w stan spoczynku. Dr Gabler już od 1 września 1922 r. pracował jednocześnie w Kasie Chorych i późniejszej Ubezpieczalni Społecznej w Poznaniu, jako lekarz domowy w dzielnicy Poznań-Wilda w gabinecie własnym - również po zwolnieniu z wojska, aż do chwili mobilizacji przed wybuchem drugiej wojny światowej.

23 sierpnia 1939 r. mjr lek. dr Gabler został powołany do wojska i skierowany do Szpitala Wojennego nr 703 w Kowlu (komendantem szpitala był dr Michał Grobelski), w którym pełnił obowiązki zastępcy komendanta i ordynatora oddziału szpitalnego - aż do chwili wkroczenia Armii Czerwonej. Mjr dr Gabeler był przezorny, przebrał się w ubranie cywilne ale przy próbie przejścia przez Bug został ujęty przez NKWD. Udało mu się przekupić (zegarkiem) i po długiej tułaczce wrócił na początku listopada 1939 r. do rodzinnego miasta Poznania. Po wkroczeniu Niemców do Poznania - żona dr Gablera zmieniła dotychczasowe miejsce zamieszkania i dzięki temu jednocześnie zapobiegła jego aresztowaniu jako byłego powstańca wielkopolskiego. W czasie okupacji hitlerowskiej przebywał wraz z całą rodziną w Poznaniu. Od początku okupacji przez około półtora roku był pozbawiony prawa wykonywania zawodu lekarza, skonfiskowano mu urządzenia własnego gabinetu lekarskiego oraz kilkakrotnie cała rodzina (pięcioro małych dzieci w wieku od 5 do 13 lat) była wyrzucana z mieszkania.

W maju 1941 r. uzyskał zgodę i poszukiwał pracy do dnia 18 sierpnia 1941 r.-kiedy otrzymał zatrudnienie w Niemieckiej Ubezpieczalni Społecznej w Poznaniu - obejmując w zakładowym rejonie lekarskim nr 11 (DWM III) stanowisko polskiego lekarza pomocniczego pod nadzorem niemieckiego lekarza dr Franza Sieburga. W swojej pracy służył pomocą lekarską Polakom i udzielał im wielu zwolnień chorobowych z czego musiał się następnie poważnie tłumaczyć przełożonym i władzą niemieckim. W czasie długotrwałych walk o wyzwolenie miasta Poznania na początku 1945 r. gdy mieszkańcy domu w którym mieszkał przebywali w piwnicznym schronie służył im pomocą medyczną. Po oswobodzeniu Poznania w lutym 1945 r. dr Gabler został wyznaczony przez Naczelnika Wydziału Zdrowia Zarządu Miasta Poznania dr Zygmunta Donata na kierownika Szpitala SS Elżbietanek w Poznaniu przy ul. Łąkowej 1.

Od 15 sierpnia 1945 r. pracował w Ubezpieczalni Społecznej w Chorzowie na stanowisku starszego asystenta na oddziale położniczo-ginekologicznym oraz chirurgicznym Szpitala Miejskiego w Świętochłowicach. W ramach rotacji kadr został z dniem 1 listopada 1953 r. przeniesiony do lecznictwa otwartego i objął stanowisko lekarza i kierownika Przychodni Rejonowej w Świętochłowicach. Jednocześnie przez wiele lat pracował jako lekarz zakładowy w Kopalni Węgla Kamiennego „Polska” oraz Hucie Florian w Świętochłowicach. Z powodu pogarszającego się stanu zdrowia zaprzestał wykonywania zawodu lekarza w końcu 1962 r. i przeszedł na zasłużoną emeryturę w 72 roku życia. Z tytułu udziału w Powstaniu Wielkopolskim 1918-19 r. oraz Wojny Obronnej 1939 r. - został w 1970 r. zweryfikowany na członka zwyczajnego ZBoWiD w Poznaniu.

Za udział w Powstaniu Wielkopolskim Minister

Obrony Narodowej gen. W. Jąrużelski dnia 8 listopada 1972 r. awansował na podpułkownika W.P., a uchwałą Rady Państwa z dn. 7 grudnia 1972 r. odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym, Odznaką Grunwaldzką i Medalem Za Udział w Wojnie Obronnej 1939 r. - pośmiertnie. Dr Gabler przez całą życie nie angażował się politycznie i do żadnej partii nie należał. W 1927 r. zawarł związek małżeński z Felicją Zofią Andrzejewską (1905-1981) i wychowali pięciu synów: Jerzego (ur. 1928) por. rez. WP, inżynier; Alfreda (1930-2002); Ryszarda (1932-1944); Andrzeja (ur. 1933) mjr rez. WP, lek. spec. laryngolog i Konrada (ur. 1936) techn. RTV.

Ppłk. lek. dr Władysław Gabler zmarł w dniu 28 lutego 1973 r. w Poznaniu i pochowany w rodzinnym grobowcu na cmentarzu Poznań-Miłostowo w alei głównej pole R l/l.

Bibliografia

A. Gabler, Gabler Władysław (1890-1973), Powstańcy Wielkopolscy. Biogramy uczestników Powstania Wielkopolskiego 1918-1919, red. B. Polak, T. V, Poznań 2008, s. 49-52.

Autor wpisu

Andrzej Gabler